

מאמרי חסידות

שני מאמרים

מכ"ק אדמו"ר הזקן

עם שני ביאורים

מכ"ק רבי אהרן הלוי

מסטרשאעלע

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

המאמרים מאד מוקדם

ונראה שהם משנות תקנ"ז – תקס"א

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

ה' אדר תשפ"א

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle – ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

מאמר כשמן הטוב

מכ"ק אדמו"ר הזקן

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

כשמן¹ הטוב על הראש כו'. כשמן הטוב הוא תענוג, על הראש הוא חכמה. ולהבין זה על פי מה שכתוב בזוהר, אישישא עייל חמרא ואפיק חמרא. וביאור הענין, הנה כתיב רפדוני בתפוחים, כמו תפוח, שלבן שלו מורה על מתיקות כו'. והנה המראה הזה הוא למעלה מהדעת כו', כמו שמבואר במקום אחר באריכות. והנה כשבא להמתיקות, [דהיינו כשאוכל], זורק כל המראה, [שאינו משגיח עליו]. רק, [מתחילה], מהמראה, אני יודע ורואה ממנה המתיקות. אך כשבא למתיקות, זורק אותה. כמו כן חכמה, הוא בחינת מראה על העצם כו', שמהותה מה, ונראה בה רק אין, ונראה ממנה עצמיות הדבר שעומד בה העצמיות כנזכר לעיל. ומכל מקום, היא אינה ערך כלל לעצמיות. שבחינתה, בחינת ביטול, ואינו רואה את עצמו כלל. ובעצמיות, לא שייך ביטול. והנה כשבאים לעצמיות, זורק כל החכמה, אף שממנה יודע העצמיות ונראה ממנה. מכל מקום, כשבא להעצמיות, זורק את המראה, כמו במשל הנזכר לעיל.

וענין זה בשמונה עשרה, שהוא כעומד לפני המלך. דהנה יש בחינת ביטול, והתכללות. והענין, דבחינת ביטול, איך שיהיה, ביטול הוא, ואינו עצמיות. שבטל הוא למקור הדבר כו'. אך בחינת התכללות, הוא כעומד לפני המלך, דרך משל, שנעשה כאבן דומם, בלי שום ביטול, רק הוא כאבן דומם ממש. ולא שייך ביטול, רק כשהוא רחוק מהמלך, ויודע איך שיש לו להעניש על מרד ברצונו כו'. וגם, כשרואה תוקף גזירתו, שנשלח לו פתשגן הכתב, אז בטל יותר. אך אצל מלך ממש, הוא כאבן דומם. והנה, אם לא היה יודע שהוא מלך, והיה עומד לפני המלך, לא היה אצלו כאבן דומם, כמו אם היה פוגע המלך בדרך, ואינו יודע שהוא מלך. אך כשיודע, ועומד לפניו, נעשה כאבן ממש. ובחינת זו צריך להיות בשמונה עשרה. אך במשל, הוא גוף אצל גוף, ואינו התכללות גמור. אך בתפילה, הוא התכללות גמור, שאין שם רק המלך לבד, ונעשה התכללות במלך ממש. בחינת קרירות, בלא חמימות, ודי למבין.

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק. ונראה שהוא הנחת רבי אהרן הלוי מסטראשעלע. נוסח אחר של המאמר נדפס במאמרי אדמו"ר הזקן כתובים ח"א ע' קנה, אבל חסר שם סיום המאמר.

והנה לבוא לזה, אמרו רז"ל, אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש. והנה כובד ראש, הוא בחינת קטנה מאד, שיש אפילו לפחותי ערך, ובעל עבירה גדול, אחר העבירה, בסתם הוא עצב על שפלות שלו. ואיך יבוא מזה לבחינת עומד לפני המלך. וגם קודם, שידוע שהוא מלך. והענין, להבין תחילה ענין שכל ותענוג.

והנה להבין זה, צריך להתחיל מבינה. דהנה יש פנימיות בינה, וחיזוניות בינה. פנימיות בינה, הוא אורך ורוחב, ונקרא רחובות הנהר. שמתבונן ומתפשט את עצמו איך לעשות. ואם יעשה כך, יהיה כך. ואחר כך, מסקנת הבינה, שְׁכָל שבמדות. שמסיק בבינתו שיעשה כך, והוא בחינת לב, שְׁכָל שבמדה, בינה ליבה, שהבינה הוא לב. וכמו למשל, בגמרא, מפלפל כך וכך, ומסיק הדין זכאי, זהו חיזוניות בינה, תנועת לב, שזכאי הוא, המשכת חסד כנודע. [וכנודע, שהכל נמשך מפנימיות נקודת הלב, שהוא למעלה מכולם, ושליכן חושב בזה. שלבוא מפנימיות הלב לחיזוניות הלב, הוא על ידי שכל. ומסקנת השכל, הוא תנועת לב, שיעשה כך. ופעמים, המדה בשכל, ונקרא לב מבין, כידוע בחינת עיבור, ודי למבין]. ונקראת בחינת זו, מי מדד בשעלו מים, בחינת מדה, מדות מדודות כו'.

והנה ידוע, אבא ואימא נקרא תרין ריעין דלא מתפרשין. והנה בודאי, שְׁכָל שבמדה, אינו ערך לחכמה כלל, שאינו במדה. אך המכוון אבא ואימא, על פנימיות בינה, עם ברק המבריק לו בראשונה, וזה נקרא יסוד אבא מאיר בבינה. שחכמה נקראת באר מים חיים, כמו מעיין, שהוא רק נקודה אחד, וממנה מתפשט רחובות נהרות. כך מיסוד אבא נמשך בינה, רחובות הנהר לשבילין כך וכך, להתבונן בזה, כנזכר לעיל.

והנה יש יין המשכר ויין המשמח. דכשמתפשטת הבינה את עצמו לכאן ולכאן, יכול לאבוד את הנקודה, כמו למשל, שהמעיין, מתפשט ממנו נהר גדול. ואם אינו רואה על הנקודה, יכול לאבוד מקום הנקודה, באיזה מקום הוא. וכמו שאם עושין נקודה, וממשיכין מהנקודה עיגול, יכול לאבוד הנקודה. וכמשל, שנברק לו ברק נקודה אחד, לקבל טובה מחבירו. וצריך להעביר זה על ידי שכל, ולהתבונן, איך ומה. ומסיק שם, שצריך לחנוף אותו. והנה, אם אינו רואה על הנקודה, יכול לשכוח עליה, ויכול לחנוף אותו סתם, ואינו יודע על מה ולמה. וכן הוא באלקות, ונקרא יין המשכר, יין המטריף, שנעשה כמבולבל.

אך יין המשמח, הענין הוא, כשרואה על הנקודה, שרואה שבינתו נמשכה הכל מהמעיין מהנקודה, ושהיה הכל נכלל בהנקודה שם בהמעיין, ושם הוא רעין דלא מתפרשין, ורואה הכל, שהוא הנקודה, שממנו מתפשט זה, אז אינו אובד הנקודה. והסימן לזה, כשנעשה מבינתו, תענוג וקוועל, הוא סימן שמקושר להנקודה, ורואה

הכל על הנקודה, ולכן בא אל הנקודה, מכח הבינה. שהנקודה, צריך להעביר תחילה על ידי בינה. וכמו למשל, שמתבונן בעבודתו, איך הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, באורך ורוחב בינתו, נעשה ממילא מסקנא אצלו, שהוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, בלא טעם. ומה חידש כאן בזה על בינתו, אלא שבא אל הנקודה הראשונה שהבריק לו זה ממש, שהוא סובב כל עלמין וממלא כל עלמין, בלא התפשטות. וכן הוא בדין הגמרא. וזהו אשישא עייל חמרא. פירוש, שרואה הכל על הנקודה. שׁיין, הוא בחינת חכמה, עייל בבינתו, כנזכר לעיל. ואפיק חמרא, שיכול לבוא אל הנקודה, ובא אל הנקודה ממש. והוא על ידי אשישא, בחינת כלי, והוא למעלה מבינה. שבשעת הבינה, יש בחינה שרואה על הנקודה, שנמשך ממנה הבינה. ונקרא אשישא, שעייל חמרא ואפיק חמרא. והנה, אפיק חמרא, הוא העייל חמרא, דבר אחד ממש. חמרא האפיק, מחמרא שעיל.

והנה תענוג, הוא עצמיות הדבר. כשמן הטוב על הראש, הוא חכמה, יורד על הזקן, בחינת בינה. כמו שערות, שנמשכין לכאן ולכאן, והכל מהפנים. ומכל מקום, אינו ערך להפנים. אך כשאינו רואה אותם לְדָבָר בפני עצמו, אם כן, הם עצמיות הפנים ממש. והנה, הקוּוֹעַל שנעשה בלבו של אדם, בחינת אפיק חמרא, מראה על למעלה מחכמה, בחינת תענוג, שלמעלה מהחכמה. שחכמה, הוא בחינת מראה עליו. [וכנודע, שבינה נקראת יש מאין, ולמעלה מחכמה, ודי למבין. וכשבא אל הנקודה, ומבטל את הבינה, שאינה רואה אותה כמות שהיא, רק אפיק חמרא, אם כן, נתגלה, הוא ממש תענוג שלמעלה מחכמה, ודי למבין].

אך, כשבא להתפשטות למטה, נעשה בחינת הרגשה, בלב ואברים כו'. וזהו מקיפין דאבא ואימא, מתגלה הארתן בבינה דייקא כנזכר לעיל, שמקיף שלהם, בחינת תענוג, מתגלה על ידי בינה דייקא. שחכמה, הוא רק מראה, כנזכר לעיל באריכות. רק, שכאן, נעשה הרגשה בלב. וזהו ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם, שהוא מקיפים של אבא ואימא, יעשה להם ציצית. שטלית, הוא לבושיה, כתלג חיורא, בחינת מקיף. וציצית, הוא ל"ב חוטיין, ל"ב נתיבות החכמה, כמו בבינה, שמתפשט לכאן ולכאן, ושיהיו כל הציצית נגד הלב, שיבוא אל הנקודה, מבינתו, כנזכר לעיל.

וזהו ענין שבת וחול. דבחול, הוא הכל יהי כבוד ה' לעולם, שיהיה כבוד ה' לעולם, מבקשים, שכל העולמות, הוא בחינת שערות וחוטיין, מתפשט לכאן ולכאן. ובשבת, הוא עליות העולמות למקורם, אל הנקודה, כמו שכתוב, קרא לשמש ויזרח אור, ראה והתקין צורת הל"בנה, הל"ב נתיבות החכמה. וזהו מלאים זיו, שנתמלא זיו, ועולים כל אחד למקור שלו. אך כפי שנתגלה להם למטה, הוא זיו, שאינו ערך כלל נגד לעצמותו, כמו שכתוב, לך הוי"ה הגדולה והגבורה, שהכל נגדו, כאין ואפס ממש כו'.

ואך לעתיד, אמרו רז"ל, קודשא בריך הוא אתא לאשתעשעא עם צדיקייא, והיינו שהוא יבוא אצלינו, המלך בעצמו, ולא שהם יעלו כנזכר לעיל, והוא בחינת כעומד לפני המלך, כנזכר לעיל באריכות.

והנה זה הבחינה צריך להיות בכל יום בתפילה, והוא על ידי כובד ראש, שהוא בלא דעת, ולמטה מן הדעת. והענין הוא, דהאתכפייא סטרא אחרא שמחכמה בינה דעת, אינו התחדשות כלל, והוא כסדר וטבע הבריאה, שכל אחד בטל למקורו, ואין זה התחדשות, ואינו מביא בזה המלך בעצמו, כיון שעדיין הוא כסדר וטבע הבריאה, והרי עדיין בחינת כלי ובריאה. אך כשהוא בתכלית החשך, ושובר את עצמו, בלא דעת, הרי זה התחדשות גמור, שאינו בסדר בריאה כלל, ומביא המלך בעצמו לכאן, על ידי הכנעה, ושמוע מזבח טוב. אלא, שאם אינו יודע שהוא מלך, אף על גב שהמלך כאן, אינו כלום, כנזכר לעיל. לכן תקנו לנו ההתבוננות קודם התפלה, שהוא שמונה עשרה, איך שהכל בטלים, ומחיה ומהוה מאין ליש, כמשל התפשטות היו"ד בו"ד. באריכות בזה, יודע שהוא מלך.

אלא, שאם ישכח על זה שהמלך כאן, אם כן, הוא רק בחינת ביטול, כנזכר לעיל. וזהו אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. ולא אמרו, מחמת כובד ראש, רק מתוך, ממנו ממש. והיינו, אחר ההתבוננות, שמזכיר ורואה על כובד ראש שהיה בתחילה, קודם כל, בלא דעת, ובא המלך כאן, ואני יודע שהוא מלך, זורק את המראה, שהוא הדעת שלו, כנזכר לעיל, וכן הכובד ראש שלו, וממילא נעשה כאבן דומם, בחינת השתחוואה בשמונה עשרה, בכל אברים, בחינת התכללות ממש בו יתברך, אל עצמות אלקות כנזכר לעיל, וזהו כעומד לפני המלך. וכמו במשל, שזורק את המראה, אפילו שהוא בלא דעת גם כן, ואפילו הכי, זורק, כשבא למתיקות העצם. כן כאן, זורק את כל הדעת, וכובד ראש, שהוא בלא דעת גם כן, ונעשה התכללות כנזכר לעיל. וזהו שכהן גדול ומלך צריך השתחוואה בכל ברכה, שעצמותו גדול מכל אדם, ולבטל את עצמו להיכלל, צריך בכל ברכה, ודי למבין.

סליק.

ביאור על המאמר

מכ"ק רבי אהרן הלוי מסטראשעלע

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

להבין² ענין ביטול היש, שאמר הרב שיחיה. הנה ידוע, שבריחוק, יש קירוב, יותר מבקירוב, [שהוא ביטול מחמת השגה]. והענין, דבריחוק, יש שניהם, קירוב וריחוק. למשל, אם אדם יודע ורואה שהוא רחוק [ממנו יתברך], על כרחך, הוא יודע אותו יתברך, והוא קירוב. וכפי [הידיעה] שיודע אותו, שייך לומר אז ריחוק, שרואה שהוא מרוחק [ממנו יתברך]. והנה הקירוב שיודע אותו, אינו קירוב, שבאמת, מה יודע אותו, [שהשגתו קטנה מאד], וגם שהוא מרוחק, ואינו יודע אותו כלל. אך הריחוק, הנה למטה, מריחוק, יש יותר רשפי אש. אך למעלה, באמת, בריחוק הריחוק, הוא הקירוב, והיינו שרואה שהוא מרוחק. שכפי שהוא עתה, הוא מרוחק, שאינו [האמת] כמו שהוא רואה. וכיון שהוא רחוק, ואינו כמו שרואה, אם כן, הרי הוא עצמותו ממש, כיון שזה רואה [אינו, אם כן] הוא עצמותו ממש, ומגיע לאלקות. אם כן, הריחוק, שרואה שהוא רחוק, הוא הקירוב באמת לעצמיות אלקות, (כנודע ענין יש מאין, במקום אחר באריכות. שכשאינו רואה [היש] כמו שהוא, שאין ערך כו', הרי הוא עצמותו ממש, ודי למבין).

והנה התפלה הוא במקום קרבן, שהקרוב היה שהקריבו בהמה גשמיית לה', וירח ריח ניחוח, לא אוסיף לקלל את האדם, דייקא מבהמה גשמיית שהקריבו, נעשה נחת רוח לעילא, וירד אש מן השמים, ואכל כו', כי אש אוכלה אש הוא. והענין, דהנה למעלה מן הדעת, אין שייך לומר, רק מצדינו. שלמטה, הוא למטה מן הדעת. וְשָׁם, למעלה מן הדעת. אך למעלה, אין לומר למעלה מן הדעת, כי שם אין דעת, ומטה ומעלה, הכל שוה. והנה, למעלה מן הדעת, אינו יכול לשרות בדעת, כי הם שני הפכים ממש. אך השראתו בלמטה מן הדעת, שאינו בריאה כלל, ומצדינו יש חילוק, שזה למטה מן הדעת כו'. אך נגדו ממש, הכל שוה, מעלה ומטה, והכל אחד ממש. רק, מצדינו, שאנו מוסתרים ממנו יתברך, כפי שנראה בנו, הוא למטה מן הדעת, ודי למבין. ולכן, דייקא בהמה גשמיית ממש, שבלא דעת, שהקריבו, שָׁם יכול לשרות למעלה מן הדעת.

² הביאור נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק. נוסח אחר של הביאור נדפס במאמרי אדמו"ר הזקן כתובים ח"א ע' קנו.

וכמו כן בתפלה, צריך להיות דווקא התגלות לב, דהיינו לברר כל לבו, שהוא לגשמיות, באכילה ושתייה, בני חיי ומזוני, שיהיה לבו לה'. והענין, דכשרואה בתפלה, שהוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, ונעשה התגלות לב, יניח השכל, וְאֵל יַעֲמִיק בּוֹ, ויהיה בוער בקרבו, בלא שכל, ולא יעמיק בשכלו, והלב יהיה התכללות בשכל, שאינו נראה שם לדבר מה כלל, (כמשל מטוען טענות בשכלו, ועיקר הנקודה הוא המעות, ואינו נראה שם לבו כלל, ונקרא מדות שבשכל). והענין, דביטול שעל ידי השכל, אינו התחדשות כלל, כי סדר הבריאה כך היא, כשמגיע למקורו, נופל ממהותו, ובטל אצלו. כך, כשמגיע אל השכל, הוא בטל אצלו, ואינו התחדשות כלל.

אך, ההתחדשות, הוא כשמניח הלב לבעור, בלא דעת, הוא מברר הלב הגשמי, בו יתברך. והוא משום, שבאמת, הלב הגשמי, הוא הרוחני ממש, כי אין דבר חוץ ממנו יתברך, זה לעומת זה עשה אלקים גם כן. וכשנמשך לאדם בחינת לב לאהבה את ה', לב זה בעצמו יכול להיות בגשמיות. פירוש, שלב האלקית שנמשך למטה, כאן למטה, יכול להיות לגשמיות, ולראות אותו הלב לדבר אחר ממש, כמו שכתוב, רגליה יורדות מות. והוא רק מות, שכאן למטה, יכול להיות מות, אך אין דבר חוץ ממנו, כמו שכתוב, אתה פוררת בעזך ים. מלשון פירור אחר פירור, וזהו ענין שבירת הכלים.

והענין, דמצד הכלים עצמו, הוא שבירה, שנשבר ממהותו העליון כו', כמו כלי שנשבר. שמתחילה, היה מהות כלי. ועתה, שְׁבֵר כְּלִי. אך מצידו, הוא רק פירור הכלי עצמו, שהוא אורו יתברך, הוא פירור, כמו פירור, שהכל דבר אחד ממש, רק שהוא על אופן קטן. כמשל, ויאמר אלקים. והנה, כשנחלק תיבת ויאמר, הוי"ו בפני עצמו, הוא פירור, ואינו כל הפשט. אף שהוא שְׁכָל, חלק חמישי, מתיבת ויאמר, מכל מקום, בפני עצמו הוא פירור, ודי למבין.

והנה למטה, נעשה ונראה הכנעני החיתי האמורי כו', לתת זרעו כו', לאברהם, אהבה השכליית. ותקם את דבריך, שבאמת, הוא דבריך, ממלכות שבאצילות, על ידי ק"ך צירופי אלקים, ומ"ח צירופי אלקים, כמו שכתוב, אותות ומופתים בארץ ח"ם, אותיות מ"ח צירופים. וצריך להקימו על ידי התגלות לב. שהנשמה עצמה, אינו צריך תיקון, רק לברר ניצוצים כו', והוא על ידי כשהוא בוער, בלא דעת. והוא, כשרואה בשכל שאינו גשם, כמו שנראה לו, ומניח השכל, ובווער. אם כן, הלב, שהוא היה בגשמיות ממש כנזכר לעיל, נברר, ועולה לה' כקרבן.

והענין הוא, דהנה רע גמור [שיתעלה לרוחניות שלו], הרוחניות שממנו, הוא גיהנם. כמשל, מי שנשרפה ידו. רפואתו, לאחוז אותה בחמימות יותר גדול. וכמו דבר מטונף, מוציאים באש יותר גדול. ומעין זה, שאש היותר גדול, מכלה אש הקטן. כן ברע גמור,

רפואתו בגיהנם. כי כל הקליפות טמאים, כשמגיעים לאור ה', מְכַלִּים ממילא מִחֲמַתּוֹ. אך קליפת נוגה, יש להם בירור, ונקרא העלאת מיין נוקבין. דהנה, בלקיפת נוגה, יש חסד וגבורה. חסד נקרא [דְּעָר קלֶפֶפ, דהיינו] כשהדבר תאווה אצלו, ונדבק בה, כמו שכתוב בזהר, דאתמשך בתר האי עלמא. וגבורות, הוא התשוקה, כשאין הדבר אצלו. והנה באמת, בחינת חסד, יותר גדול. שדבר שחושק אליו, ומגיע אליו, אזי הדביקה נפלאה מאד, אך הכל בקרירות. אך, כשאין הדבר, אזי האש גדול יותר, ונקרא נקודת האהבה, שכלתה נפשו אליו. וכשמגיע, נקרא חסד. ואין הגבורות נמתקים אלא בשרשן, וכן מים הרעים במים היפים, והוא בתפלה דייקא, על ידי התגלות לב כנזכר לעיל.

והנה המברר, הוא שם ב"ן המברר. דהנה כתיב, כצל ימינו על הארץ. דצל, הוא בחינת מקיף, בחינת יחידה דכל יום, [על ידי התפלה], מאיר הארה ביחידה, בחינת מקיף. (דהארה שמאיר בגוף [מהמקיף], הוא שאינו רוצה הגוף. אם כן, הָאֲרִיין שְׁיִינן, הוא אַרוש שְׁיִינן, שאינו רוצה הגוף, והוא הארה במקיף), [דהיינו שהמקיף יש לו התגלות]. וזהו בכל יום כו', כְּאֵלוֹ הוּא יצא ממצרים. וזהו שהתפעלות התפלות, אינו שוה יום זה לזה, כי בכל יום הוא כח אחר.

והנה להבין למה צריך עוד תפלה ביום אַחַר כו'. והענין, דבאמת, כשהיום, בא לו כח מהמקיף על ידי התפלה. והנה אכילה, מוכרח הוא. שצריך לאכול, גם כן על אופן התפילה, שיהיה כח החיות שבאכילה וכי האי גוונא, במקיף כו'. אך באמת, למחר, כשרואה שהיה האכילה באופן אחר, אף שהוא בתכלית הדק כו', ורואה בתפילתו, איך שנגדו, שהוא סובב כל עלמין כו', הוא רחוק באמת, ובוער אליו יתברך, אם כן, מעלה הדבר למקורו, דהיינו שמוציא הכח של אתמול, שנתגשם למטה באכילה וכי האי גוונא, ומעלה אותו לה', ומביא למקורו, כמו שהיה אתמול. וזהו שם ב"ן המברר, שהוא כח של אתמול, שמברר כל חסדים וגבורות דנוגה, שנבררים הכל אצלו.

והענין, שבאמת, כל האתעורתא דלתתא, הוא אתעורתא דלעילא. דבאמת, כבר יש בו ניצוץ אלקות, שלכן רוצה להתבונן ולאכפייא כו'. אך, מכל מקום, הוא אתעורתא דלתתא. דשל לעילא, אינו בהתגלות כל כך. ואני מתבונן ומייגע את עצמי בזה כו'. וכן התגלות לב, שבאה משכל, ונקרא אהבה הבאה מחמת התבונה, להוליד מבינתו כו', הוא מלעילא, כמו שמבואר במקום אחר באריכות. אך כל זה עדיין אתעורתא דלתתא הוא, שימשוך לכאן כח המקיף מתענוג, עיין מקום אחר. והנה אהבה זו, התגלות הלב שבא מלעילא, הוא מכח המקיף של אתמול. אם כן, הוא המברר, שמשפיע האהבה של ה'. והנה באמת, כל זה הוא המשכה מכח של אתמול, שיהיה אהבה כנזכר לעיל. אך הנה באמת, מוכרח האדם לאכול, והוא מכח המקיף שרוצה

החיות, וצריך לאכול, כדי שיהיה המקיף שם, ויהיה הכל במקיף. אך כשנמשך למטה, יכול להתגשם, ונראה לדבר אחר. וכשרואה למחר כו', כנזכר לעיל.

אם כן, האהבה הגשמיית שהיה לו, באכילה וכי האי גוונא, ונתגשם האהבה אמיתית שמכח המקיף, ועתה שורף אותו הגשם באהבה האמיתית, אם כן, בא עתה דבר זה אל המקיף של אתמול, שבא אהבה אמיתית שמכח המקיף אצלו, שנשרף הגשם כנזכר לעיל, ונכלל ועולה הכל במקיף של אתמול. אם כן, הוא המברר ממש, שנוטל המובחר אליו ממש כו', ודי למבין. (וכנזכר לעיל, שהריחוק הוא הקירוב כו'). וממילא, בא לו כח אחר מהמקיף למטה.

וזהו דוקא על ידי התחדשות. כי למלך, שהוא בעניניו העמוקים, אי אפשר לקוראו אצלו בשום שכל וענין, רק בהתחדשות. כמו למשל, עוף מְדַבֵּר, גמל פורח. וכן באלקות, על ידי התחדשות בלא דעת, בא למקורו, שָׁבוּ הוא, שהוא למעלה מן הדעת כנזכר לעיל, (וכנזכר לעיל, שהריחוק הוא הקירוב, שכיון שאינו רואה הלב גשמי כמות שהוא, אם כן הוא עצמית ממש, ודי למבין). והענין כמו בקרבן דוקא, אם יש בהמה, אז ירד אש, אש תוקד בו. כן באלקות, מבואר בזוהר, שמועה טובה מארץ מרחק, מאתר דהוי רחיק מקדמיתא, שמועה טובה, והיינו לב הגשמי, דהוא רחיק מקדמיתא. פירוש, שהוא באמת גם כן מאלקות, וזהו מקדמיתא. אז שמועה טובה, כמו שכתוב, שמועה טוב תדשן עצם, שהוא תענוג. וזהו וערבה לה' מנחת יהודא. מהמנחה, נעשה עריבות ותענוג. וזהו ארץ נתנה יכולה, לדעת בארץ דרכיך.

והנה, בזה, יכול ליפול למטה לגמרי, כמו שמבואר במקום אחר. אך כיון שכל כוונתו משום ההתחדשות, דהיינו שידוע ששכלו ולבו אינו כלום, לכן מניח שכלו, כדי שיהיה התחדשות כו', ודי למבין. אך בזה לבד, אינו זז מכלי שלו. רק, אופן שלו. כמשל, מי שכופה חבירו, שעדיין יש הוא, רק כופה אותו כו', לזה צריך ביטול הכלי, על ידי עמקות, עיין במקום אחר בזה. ועל ידי אתכפייא, על הביטול הכלי, גם כן, שרואה שרחוק הוא, ואינו עצמיות, אז בא למקורו ממש, ובא לו כח אחר מהמקיף, עצמיות ממש, על ידי ההתחדשות שלו, עד רום המעלות. וזהו נעוץ תחילתן בסופן, זכרון למעשה בראשית, שזוכר שאינו כמו שנראה, עד רום המעלות, על ידי אתכפייא הנזכר לעיל, ובא הוא יתברך לכאן.

וכן בכלל עולמות, כתיב, חדשים לבקרים. שבכל יום, התחדשות חדשה. שְׁפַעֵם ראשון לבד, היה בחינת אמרתי עולם חסד יבנה. אך אחר כך, באמת, צריך להיות התחדשות חדשה. והוא כפי הלמען יזמרך כבוד ולא ידום, שהוא נקודת מלכות שבאצילות,

ניצוצי כנסת ישראל. כפי ההתחדשות שלמטה, כך ההארה למעלה, כל אחד ואחד כפי בחינתו.

והענין, שבאמת, כשנמשך למטה, אז נראה לדבר אחר ממש. ולכשיהיה יהי כבוד ה' לעולם, הוא על ידי ישמח ה' במעשיו, על ידי אתכפיא, עד רום המעלות, שבא אליו למקורו, נעשה תענוג, אף שאצלו לא שייך תענוג. כי תענוג הוא כשיש המשכה, ובא פְּנוּ המוסתר אל המלך, נעשה תענוג. ואצלו יתברך, אין המשכה כלל כו'. אך, תענוג שלו, הוא מפליא לעשות. והנה, מתענוג המלך, נשפע גם לבנו, כמו שכתוב, ושעשועי הוא את בני אדם. כאן, אצל בני אדם, כפי שיש המשכה כו', אף שאין ערך תענוג פְּנוּ למלך, מכל מקום, הכח אחד כו'. כמשל בן המלך שבא למלך, ששניהם שמחים ומתענגים. והנה השמחה הוא מדבר אחד, מכח עצמיות. אף שבאביו, השמחה, אין ערך לבנו, מכל מקום, הכל דבר אחד, מצד עצמיות. רק, בבן, השמחה נמשך לו לפי בחינתו. כך באמת, השעשועי, מפליא לעשות, הוא את בני אדם ממש, רק שנראה כאן כפי בחינתו כו', ודי למבין.

והנה בתענוג, יש גם כן חסד וגבורה. שתענוג, הוא קומה שלימה, עשר ספירות. חסד, הוא התענוג והקוּוֹעַל שבנו, עצמית ממש, נמשך אחריו כו' כנזכר לעיל. אך זה נקרא אין ויש, כמבואר בתניא, שאהבה רבה הוא גם כן יש. אך גבורה, הוא כמו שכתוב, טינא בליבא כו'. שמחמת שנמשך התענוג אצלו, אינו רוצה גופו וחיותו, רק בו יהיה ממש, ודי למבין. ונקרא זה אפס בלתיך, אפס ממש, שאינו רוצה כלל וכלל את עצמו כו'. וזהו ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם. והענין, דכנפי בגדיהם, הוא מקיפים דאבא ואימא, הוא בחינת תענוג כו', שיעשו להם ציצית, שהוא חסד וגבורה שבתענוג כנזכר לעיל. וזהו תכלת, אכיל ושצי כולא. ולבן, הוא המשכת התענוג אליו, כמו שכתוב, ברוך אתה הוי"ה, המשכה לכאן, וזהו כל השמונה עשרה של תפלה. אך העיקר, שיהיה התכלת, שיהיה רק התענוג כאן למטה, ולא יהיה שום גופו וחיותו, גבורה שבתענוג. וכן בשכל, יש גם כן עונג ההשכלה, שיש שם קוּוֹעַל וגבורה שבתענוג, ודי למבין.

וזהו טעות הרמב"ם זכרונו לברכה, שצייר במחשבתו בהשכלתו בעומק בגדולתו יתברך, עד שנתהווה תענוג. וסבר, שזה עיקר העבודה. רק, מלמעלה, היו נותנים לו שכל גדול מזה. והיה רואה, שְׁכָל זה {הקודם} אינו כלום, והיה הולך בשכל הגדול {החדש שנתנו לו מלמעלה} בתענוג גדול. משום שלא היה יודע קבלה, ולא ידע שצריך על שכלו גופא אכפייא, כנזכר לעיל, עד רום המעלות. ואז בא עצמותו ממש לאיש הישראלי. ובשכל, הוא רק טפל, העונג שבשכל. כי באמת, שכל הוא, וכלי הוא, אך הוא לא ידע זה. היו נותנים לו מלמעלה, מאתערותא דלעילא, שכל יותר גדול,

כנזכר לעיל. אך הכל שכל, כפי האתערותא דלתתא שלו. והנה מי שאין לו התגלות לב כנזכר לעיל, יכול לילך בביטול היש, דהיינו מרירות, ומבואר במקום אחר באריכות, כי הכל אחד ממש. ואחר כל הנזכר לעיל, הנה גם באכילה שמתאוה לאכול בגשמיות, והנה כשרואה בשכלו כו', וכשיהיה הלב התכללות בשכל, שבאמת צריך לאכול על פי אלקות, הוא בקרירות. אך כשיניח כו', הרי זה מברר הלב הגשמי בשכל, ודי למבין. סליק.

מאמר להבין ענין משרים אהבוך

מכ"ק אדמו"ר הזקן

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

להבין³ ענין משרים אהבוך. דהנה פירוש לשון מישור, שמיישר את הדבר למקומו. כמשל, אם רוצה לישא וליתן, הנה הדבר נמשך באמת מרצונו עצמיות, שהעצמיות רוצה לחיות הדבר. אלא, שאיך יביא הדבר לעצמיותו, הנה החכמה מיישר ומכוון הדבר להעצמות, למקורו. ולכן נקראת חכמה כח המכוון. והוא שבאמת הרצון העצמיות אינו מאיר בנו, ואינו נרגש רק החכמה. הנה מצידינו, מורה החכמה, שאם יעשה כך וכך, יהיה כך, שישתכר מעות. ומצידינו, עיקר המשא ומתן, הוא בשביל מעות. אם כן, מצידינו, עיקר מכוון של העשיה ומשא ומתן שעושה כך וכך, היא החכמה. שאם יעשה כך, ישתכר מעות. אם כן, החכמה היא המכוון ממש. ומצד הרצון, נקרא מכוון, שמיישר ומכוון הדבר להעצמיות. וכמו למשל, שהאב רוצה שיעשה בנו דבר מה, מאיזה טעם שיהיה. אך, אין הבן רוצה. מבטיח לו האב, ליתן לו דבר נאה. והנה הבן שעושה הרצון, הוא משום ההבטחה. אך ממילא, מכל מקום, נעשה רצון האב, ומיישר הדבר למקורו. וכן למעלה, בבריאות העולמות, כתיב עוטה אור כשלמה, וכתיב כולם בחכמה עשית, עלה בחפץ לפניו כו'.

והנה אין המשל דומה לנמשל. שבמשל, אין אני רואה הרצון שכך הוא נברא, שעצמיות רצונו אינו נראה ונרגש בו כלל. ואז שייך שהחכמה, מיישר הדבר לרצונו. אף שהכל הוא מרצונו, שלכן נפל לו שכל זה דייקא, מכל מקום, הרצון אינו נרגש, שכך הוא הבריאה מכבר. אך באמת, בו יתברך, שהוא ברא החכמה. אם כן, הוא רצונו, וברצון אין חכמה, ואין שייך לומר שם שהחכמה מיישר. גם דבמשל שייך לומר כו', כנזכר לעיל, משום דשם, העצמיות אינו נרגש, ובעצמיות אינו יכול לגמור הדבר, שאינו נרגש בגוף, והחכמה מיישר את הדבר לרצונו. אבל בו יתברך, אין לומר כן, כיון שהוא ברא החכמה, ואין שייך לומר בו, שעצמית אינו יכול לגמור, רק על ידי חכמה, ודי למבין.

³ המאמר נדפס כאן לראשונה בשלימותו מכתב יד מעתיק. ונראה שהוא הנחת רבי אהרן הלוי מסטראשעלע. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן כתובים ח"ב ע' מד, אותו המאמר שנדפס מכתב יד אחר עם טשטוש אותיות.

אך הענין, שחכמה הוא קיום והעמדת הדבר. שהנה חכמה הוא כ"ח מ"ה, והוא שמהרצון זה שיהיה חכמה, כח זה הרצון הוא חכמה, ודי למבין. אם כן, החכמה באמת הוא רצון, ואין חילוק באמת. אך מכל מקום, האופן שלה, הוא מכל מקום כ"ח הוא, אף שבאמת זה רצון כנזכר לעיל. מכל מקום, אנו רואים כמו האופן שלה, הוא חיצונית. וזהו שחכמה הוא קיום והעמדה. דבאמת, התקשרות רוחניות בגשמיות, שיהיה רוחניות גשמיות, הוא מפליא לעשות, עלה בחפץ לפניו. ושיהיה דבר זה באופן זה, וזה כך וזה כך באופן זה, הוא מפליא לעשות. אך הקיום והעמדה, שיהיה קיים כך, זה כך וזה כך, הוא מחכמה, והיינו שהקיום מדבר זה יהיה כך ההסתר, ומדבר זה כך יהיה ההסתר וכח, כדי שיהיה כמו שעלה בחפץ לפניו, שיהיה זה באופן זה, וזה באופן זה.

כח המסתיר זה, נקרא דבר משכיל, והוא מחכמה, כח מה, שהוא כח כנזכר לעיל. אף שהוא רצון, מכל מקום, כח הוא, וממנו מתפשט עד למטה מטה יותר, עד לזה, שמפלא העליון הוא שיהיה באופן זה יהיה ההסתר, וכך וכך כו'. אך עיקר ההתקשרות, הוא מפליא לעשות, שיהיה מויהי אור, אור גשמי כו', תדשא ארץ כו'. וכמו למשל בנפש, יש רמ"ח אברים [רוחנים], ושיהיה כח היד [שבנפש], שבלי גבול, ביד [גשמי], שאין ערך, הוא מפליא לעשות. אך אחר שיש הרצון והמפליא לעשות, קיום והעמדת הכח הנזכר לעיל, בכח היד, הוא על ידי חכמה כנזכר לעיל.

והנה, כמו כן, הוא גם כן בעבודה. מְשָׁרִים, הוא חכמה ובינה, כמו שכתוב בלקוטי אמרים, להוליד מבינתו אהבה, הבאה מחמת ההתבוננות. שאין הפירוש, שבאה מהתבוננות שלו. שאין לומר ברוחניות, לשון, הבאה ממנו, להוליד ממנה, שאין זה בא מבינתו. רק, הבינה, היא עצם האהבה. כי ברוחיות, אין התחלקות כו'. רק, הבינה, הוא רק ביטול הכלי, שזה אינו כלום, וזה אינו כלום. ממילא, אתערותא דלעילא אתער, ובאה לו אהבה. אך על זה האופן, ביטול הכלי. דהיינו שאין הכלי מצר לו ומסתיר לו כלל, ובטל הכלי להאור, ורוצה לדבקה בו, ודי למבין.

והנה לפעמים, נולד מבינתו אהבה כרשפי אש, כי כפי ביטול הכלי, כך הביטול כו' שמלעילא. אך להגיע למקורו, כי ישראל עלה במחשבה, למעלה מחכמה, שממנו נתפשט שיהיה חכמה, ושיהיה כבוד ה' לעולם, הוא על ידי ישמח ה' במעשיו, והוא כד אתכפייא סטרא אחרא, אתסלק יקרא דקודשא בריך הוא כו'. והוא כמו למשל, אדם שישן, וכשקוראים אותו, ניעור משינתו, אף שאין בו החיות. אך בזה שקוראים אותו, מכניסין בו החיות. שהחיות שלו, מצומצם באותיות שמו. כך, כד אתכפייא סטרא אחרא, אסתלק יקרא כו', ומכניסין אותו לכאן.

והענין, דביטול הכלי, הוא אינו זז ממקומו, רק שרואה גדולת הבורא. אינו רוצה זה, רק לו, ואין זה התחדשות. אך אתכפייא, מרירות, שובר את עצמו מכל וכל, וזו את עצמו באופן שלו, ונשבר ונפרד ממקומו מכל וכל, ואין לו מקום כו', שאינו נחשב בעיניו כלום, וזה התחדשות, בזה קורא למלך. וכמשל, בן שנרחק מאביו, מחמת תנועה, כמו תאוות. וכשגולל את התנועה, ממילא בא למלך. כן ישראל עם קרובו, מהותו ועצמותו ממש. על ידי אתכפייא, גולל את התנועה מעליו.

אך מכל מקום, צריך אתערותא דלתתא. שמכל מקום, עדיין עצמיות נקודה מוסתר בו. ועל ידי אתכפייא, אינו זז רק מאופן שלו, שנשבר אופן שלו. לכן, על ידי התפלה, צריך שיהיה יודע אביו, ושהוא אביו, והכל פְּלָא, ונעשה ביטול הכלי כנזכר לעיל. אך האהבה הבאה מזה, הוא גם כן על זה האופן כנזכר לעיל. לזה צריך אתכפייא, והוא דצריך להיות אתכפייא עד רום המעלות, למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך. שרואה, תיכף אחר הבינה, הלא, היפוך הוא. שרואה, שזה אינו כלום, ורוצה לו יתברך. הלא, הכל עצמיות כו', ודי למבין. אז בא אל אביו, ונעשה שמחה למעלה, ישמח ה' במעשיו, כמו בן המלך ששב למלך כו'. כמו כן, כשמגיע עצמותו של מלך, עם קרובו, אליו, נעשה תענוג.

והענין כמו שכתוב, בכל צרתם לו צר, וכתיב לו בוא"ו, ולא באלף. שבאמת, מצד המשכת החיות והתפשטותו, לו צר. כפי שבאמת, אחר ההתפשטות, ועצמותו במיצר, צר לו. אך מצידו יתברך, לא צר, כמו מזבוב, שאינו עושה רצון מלך, אינו צר לו כלל. ואינו דומה לנמשל כלל, כי לית מחשבה תפיסא ביה כו', אין ערוך. וכשמגיע לו יתברך, העצם, נעשה תענוג. שתחילה היה לו צר, ועתה נתהווה תענוג, כששב הבן אצלו, וזה נקרא שעשועי דייקא, מפליא לעשות, בחינת פלא. והנה, כשהבן שב אצלו, ונעשה תענוג, נותן המלך גם מתענוגו לבנו, וזהו הקוועל ועצמותו מגיע לישראל למטה, בחינת עצמותו, לא אהבה כו', ודי למבין.

וזהו מישרים אהבוך. כי באמת, מישרים מצד עצמו, אינו מישור. אם אהבה הוא מכח השגתו, אינו מישור. כי כפי השגתו, אינו ערך כלל, כי לית מחשבה תפיסה ביה כלל, איהו תפיס בכולא, ולית מאן דתפיס ביה. וכשבווער מכח השגתו, אינו מישור. כי מה אלקות נתפס בהשגתו, ועדיין הוא בבחינת בריאה וכלי כו', ודי למבין. אך על ידי מישרים, מיישר ומכוון שיהיה אהבוך, שיגיע אל הנקודה, שעשועי דייקא, שיהיה את בני אדם גם כן, אלא שכאן נעשה בחינת הרגשה, אך הוא הוא השעשועי דלעילא ממש, כמשל מלך, רוצה ליתן לבנו משעשועו, והבן קטן ממנו, נותן לו כפי שכלו, אך הכל אחד.

וזהו כשמן הטוב על הראש, בחינת תענוג, שלמעלה מחכמה. שבאמת, גם חכמה נקרא שמן על ראשך אל יחסר. אך הוא שמן שיורד על הזקן, בהתפשטות החיות והמשכות החיות. אך כשמן הטוב, הוא תענוג, שלמעלה מחכמה. והנה באמת, עצמיות אלקות, אינו שייך בו תענוג וכו'. רק, תענוג הוא, כשיש משפיע, והיינו כשבא דבר הקטן אליו, נעשה תענוג. והבָּאָה זו הוא על ידי חכמה, במשל גשמי כנזכר לעיל. אך אינו דומה לנמשל, כנזכר לעיל באריכות. אך באמת, זה נקרא שעשועי, מפליא לעשות. ובא למטה, על ידי מישרים. שתחילה היה נאלמתי דומיה, עורה למה תישן, וכמו שכתוב, ואתה ה' אל תרחק. ועל ידי מישרים, בא לאהבוך. וזהו אתה כוננת מישרים, שישראל הוא מבחינת אתה, ומזה כוננת מישרים, כמו שהיה עלה במחשבה כנזכר לעיל. וזהו בכל לבבך, כיון שממנו בוער. ובכל נפשך, זהו בחינת מישרים, לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חיך. ובכל מאדיך, הוא בחינת שעשועי הנזכר לעיל. והיו הדברים אשר אנכי, מי שאנכי, שעשועי כנזכר לעיל. מצוך, לשון התקשרות בך. וזהו שמלאכים אינם יכולים לומר אחד, כי הם בחינת מישרים, ואומרים רק קדוש קדוש קדוש ה' צבאות, ודי למבין.

והנה להבין, שמחמת אתכפייא עד רום המעלות, ממשיך אליו ממקור התענוג כו'. והנה דבר זה, צריך לילך דרך חכמה כו'. ומה הרויח בזה, כיון שנותנים לו דבר, שהוא הלך מחכמה כנזכר לעיל, ודי למבין. אך באמת, בפנימיות חכמה, אין מסתיר כלל כו'. וזהו חיצוניות רצון, ופנימיות וחיצוניות חכמה, ופנימיות דחיצוניות רצון, וחכמה הוא כנזכר לעיל. אך פנימיות חכמה, למעלה מחיצוניות רצון, שהוא מה שאין מסתיר לפניו, ודי למבין.

והנה, כל הנזכר לעיל, הוא רק עד על לבבך, מצות כוונה. אך באמת, לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. מכאן ואילך, מצות קריאה ועשיה, שיהיה אחד, שעשועי, בבריאה דייקא. שהיה אין עוד, ועל הארץ מתחת אין עוד. וכשיש מקבל, אין זה אין עוד, וצריך להיות אין עוד ממש, הוא על ידי תורה ומצות, ודברת בם, ועשיתם אותם. והוא כמשל מי שהבריק לו שיסע ליקח סחורה, ואחר כך הולך ונוסע, ואינו מזכיר הברק שלו. כך, כשהמשיך מקורו עצמותו, למטה, ונשלם המכוון שיהיה דירה בתחתונים, ורצונו גם כן שיהיה במחשבה דיבור ומעשה, גם כן אלקות, הסובב כל עלמין, ולכן נוסע והולך כל היום, רק דיבור ומעשה, ולא כוונה כנזכר לעיל, רק בדיבור ומעשה, שהוא תורה ומצות, יאיר פניו אתנו, זָקֵן אהרן. כמו זָקֵן, שהוא מפנים. וכמו שנראה, אין ערך כלל להפנים. אך, כשאינו רואה כמו שהוא נראה, אזי הוא הוא הפנים ממש. וכמשל היד שמגביה דבר, ואינו מהבשר, כי הבשר אין בו כח כלל, רק מהחיות, ואין זה מכח

החיות, כי החיות אין ערך כלל אל היד והדבר המגביה. אך באמת, דבר זה נמשך מרצון. ונגדו, הכל שוה, ואין מסתיר.

כך התורה, אף שנראה אין ערך, מכל מקום, רצונו הוא. וזהו עוטה אור, מקיפים ומלבושים, שממקיף נעשה לבוש. שבאמת, הכל, עצמותו הוא ממש, אך שנראה לבוש, עוטה אור המקיף. והנה, כשעושה רצונו, אם כן, ממשיך בו שיהיה אור שלו בהתגלות. ונקרא גם כן עוטה אור, שיהיה האור שם בבחינת השראה כו', וזהו למיהוי אחד באחד. שבאמת, הכל אחד, עוטה אור כנזכר לעיל. אך הכוונה, למיהוי אחד, בבחינת השראה. ולעתיד, יתגלה האור ממש, בלא כיסוי. וזהו יאר פניו, פנים שלו ממש, על ידי התורה. כי בלב, הוא גם כן עוטה אור מקיף ומלבושים, בחינת לבוש, שמורה על המקיף. כי כפי שהוא בלב, אינו ערך כלל לעצמותו של מלך ממש. אך, שהכל אחד ממש כנזכר לעיל, שעשועי ממש, כנזכר לעיל באריכות. מכל מקום, זה הוא עוטה אור כנזכר לעיל. ועל ידי התורה, יאר ה' פניו ממש לעתיד, בתשלום הבירור, ודי למבין. וזהו שנקרא המצות, די לחכימא ברמיזא. כמו הרומז, הוא בדבר שאינו בהשגה בשכל, רומז על הדבר, והוא מעצמיות, ששם הכל שוה. ולכן רומז ביד גשמי, ששם כחשיכה כאורה.

סליק.

ביאור על המאמר

מכ"ק רבי אהרן הלוי מסטראשעלע

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

כשמן⁴ הטוב על הראש, יורד על הזקן כו', שהארת פנים העליונים, הוא גם כן ירידה, שעיקרו הוא כשמן הטוב, ומהארת פנים נמשך לכן בחינת זקן אהרן. והענין, כתיב רפדוני בתפוחים. כמו תפוח, שיש בו גוונים. גוון חיוור, מורה על מתיקות, שהתפוח הוא מתוק. גוון סומק, מורה על טעם מחומץ. גוון חיוור וסומק, מורה שיש בהחימוץ גם כן מתיקות, ונקרא עריבות, שמשיב את הנפש. והנה בתפוח עצמו, אין בו שום גוון, רק שהגוון מורה על זה, שאם הוא סומק כו', כנזכר לעיל. פירוש, דהנה המראה, אינו ערך כלל לעצם התפוח, אף שמורה על הטעם כנזכר לעיל. והנה המראה, הוא עצמיות ממש, שלמעלה משכל, שאינו צריך שכל ודעת על זה, שאם הוא סומק, אם הוא מתוק כו'. רק בודאי, אם הוא סומק, הוא מחומץ כנזכר לעיל. ובאמת, לפי השכל, אינו בדעת כלל, שגוון לבן יורה על מתוק. אם כן, עצמיות ממש הוא. וזהו לשון מראה, שרואה ממש. אך באמת, כמו שנראה המראה, אינו ערך כלל נגד התפוח.

וביאור הענין, כי הנה כל העולמות נקרא יש מאין, וחכמה נקרא אין מיש, כי בחינת חכמה הוא ביטול, שאינו רואה את עצמו כו'. אם כן, אינו עצמיות ממש. שבעצמיותו, לא שייך ביטול. למי יבטול, שהכל הוא עצם אחד כו'. ולכן נקרא חכמה בשם התפשטות. והנה התהוות היש הגמור, אינו בחינת החכמה ממש. שחכמה הוא בחינת ביטול כנזכר לעיל, ולא יש. אך התהוותם על ידי עצמותו, דלית ביה ביטול כנזכר לעיל, ולכן משפיל את עצמו נמוך מאד. לנגדו, הכל שוה. ואם כן, יש, הנמוך מאד, אדרבה, הוא אלקות, עצמותו, אפילו קליפת נוגה וכו', ואף עץ, זהו אדרבה, מחמת שהוא אלקות, שלמעלה מהשכל. מכל מקום, כמו שנראה, אינו ערך כלל, נגד עצמותו. אך, כשאינן רואים אותו ליש, אם כן הוא עצמותו ממש, ודי למבין.

וזהו יש מאין. שבאמת, יש הוא, אך הוא אין. וכשרואים אותו לאין, אין ממש הוא, ודי למבין. אך החכמה, בחינה שלה, הוא אין מיש, שאינו חושב מקום לעצמו, וחושב את עצמו לאין, ומקורו ליש. אך באמת, נגד המקור, נקרא גם החכמה יש. שבעצמיותו, הכל אחד, כמו שכתוב, כולם בחכמה עשית, ודי למבין. ולכן, התענוג שבחכמה,

⁴ הביאור נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק.

באמת, הוא למעלה משכל. שמקור התענוג, עצמו הוא כו'. אך, כמו שנתלבש עתה, הוא מלביש לחכמה ולמטה ממנה, כמו שכתוב, חכמת אדם תאיר פניו, ונמשך מזה תענוג. כמו, שאם האדם מביין סברא חדשה, מתענג מזה, וכמו רבי אבוהי, שראה תוספתא חדשה, צהבו פניו, שהוא מחמת תענוג. והנה באמת, איך נתהווה משכל, תענוג. ששכל הוא קרירות, ותענוג הוא חמימות, גבורות כו'. וכן, אם נעשה משכל, מתיקות, שלמעלה משכל.

אך העניין הוא, דהנה חכמה, הוא הגבלה וצמצום. וכמו שמלכות נקראת סוף אצל חכמה, כך חכמה נגד מקורו. כמו שנראה, שזה יש לו שכל רב, וזה מעט. ולכן, אם מגיע לשכל עמוק, אינו מביין, שכלתה לו החכמה שלו לפי ערכו, ולכן אינו מביין יותר. והנה, מה שרואין, שתחילה אינו מביין, ואחר כך מביין, הוא מחמת שכאשר כלתה לו כח החכמה שלו שיש במוח, שנקרא משכיל, ומבטל את עצמו למקורו, אם כן מגיע למקורו לְאִין שלו, ונעשה התחדשות חדשה. ואם כן, השכל נמשך ממקור התענוג, מאין שלו כנזכר לעיל, ונקרא התלבשות אור אין סוף בחכמה, ונקרא אין מיש, בדרך דילוג, שהתענוג שבחכמה הוא בדרך דילוג, ולכן נעשה תענוג משכל.

והנה התענוג, הוא גדול משכל, שמקורו הוא כנזכר לעיל. אך עתה, כמו שנראה, הוא לבוש החכמה, כמו מראה, שממנו האין מיש, כי הוא עצם מקור התענוג. וזהו תקע בשופר גדול, היתקע בשופר, שהתגלות התענוג דייקא בבינה. שקודם שמביין, הוא קרירות, ואחר כך נעשה תענוג, והוא הוראה כנזכר לעיל. וכמו למשל, אדם שמתענג משכל, הוא סימן והוראה שמקושר להשכל מאד, ודי למביין. ושלכן נתגלה בבינה דייקא, שאינו שייך כלל תענוג לבינה. והענין, כמו שכתוב, על כי אין אלהי בקרבי, מצאוני כו'. בקרבי, לשון קרביים. פירוש, שבקרביים, אין שם לא שכל ומדה ורצון. אך נגד עצמותו, הכל שוה, מדה וקרביים כו', ודי למביין.

והנה, בחינת עצמיות, יש בישראל, אך שמוסתר. וזהו אהבה מסותרת, שבאמת יש לו אהבה, קארי תדיר ולא שכיך, אך שמוסתר. וכשיפשיט מהסתר, נשאר עצמיות ממש. ולכן, על ידי בינה, שמביין דבר גמרא, בא על כרחו תחילה למקורו, לאין, כנזכר לעיל, והניח את עצמו לגמרי, ממילא נשאר מקורו, התענוג, ונקרא רחוק ונתקרב. חכמה, [רחוק] מאד ממקור התענוג. ועתה, נתקרב לאין שלו, ונעשה התחדשות, ונמשך מזה תענוג. כמו למשל, אם רואה אוהבו, שלא ראה אותו כמה שנים, נעשה תענוג גדול. והנה במוח, נקרא תענוג. ובלב, נקרא שמחה. פירוש, שנגד עצמיות, הכל שוה. רק, בכל מקום, נתגלה כפי הכלי. כמו למשל, ביד, הוא השמחה שמתנענע את עצמו מאד כו'. ובלב, תנועתו שמחה. ובמוח, תענוג. וזהו רוח רעש ואש. שרוח נקרא מדות, ורעש למעלה ממנו, ואש הוא תענוג, כלול חסד וגבורה. וזהו מקיפים ומלבושים, לא

שהמקיף נעשה לבוש, רק כמו למשל בית האדם, שאינו ערך אצלו כלל, אך שהאדם בו, וממנו נראה העצם. כמו למשל, שאסור להלביש שני בגדים [בבת אחת], שחיסרון למקיף הוא. לא שהמקיף הוא בבגדו, אלא שהוא הוראה, כלי השראה, שממנו נראה המקיף. וכנזכר לעיל, שעיקר התענוג, נעשה אחר כל לבוש החכמה, ודי למבין.

אך צריך להבין, איך הוא למטה. הנה כתיב, כולם בחכמה עשית. פירוש, בחיצוניות חכמה, ושם הוא מה רבו מעשיך ה'. שפנימיות חכמה, הוא אין, כנזכר לעיל. וזהו ענין כוונה, פירוש, שאם מכוון, גומר, ואם לאו כו'. שאם יניח עצמו על הנקודה, מגיע אליה. והנה פירוש נקודה, שהנקודה עיקר העיגול. אם מנענע הנקודה, מנענע כולם כו'. כמו כן בתפילה, צריך כוונה, דהיינו שמתבונן שהכל נמשך מאחד, כוכבים ומזלות, שר של אש, שר של מים, הכל ממקור. ורואה הכל למקור, מגיע אל הנקודה, הנקראת רצון שבלב, רעותא דליבא. שְׁפָל המדות, אהבה ויראה, אם בא כנגדו צד שכנגדו, מבטל אותו. [אבל] ברצון, אינו כן. שהרצון מהפך משנאה לכבוד ואהבה. כמו למשל, שבשכל משיג לאהוב שני דברים, והרצון נוטה לדבר אחד, ומהפך כנזכר לעיל, והיינו הרצון שבלב, הוא עצמיות.

וזהו, כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבינו אלא אחד. רצון הלב, הנקודה ממש. והוא מחמת שמכוון אליה בתפלה, כולם בחכמה עשית כנזכר לעיל, ושם התחלקות, מעלה ומטה וארבע רוחות. אך, לך הוי"ה הגדולה והגבורה וכו', ובטל אצלך כו'. פירוש, כמו שכתוב, בראשית, בשביל ישראל שנקרא ראשית. שכמו שאדם רוצה לדבר מה, יש לו מכוון, כך בשביל ישראל שנקרא ראשית. אם כן, עיקר הנקודה שלו, הוא הרצון, הוא ישראל. והסתרת פנים שלהם, אינו הסתרה כלל. כמו למשל, אדם שמרחיק את עצמו מבנו, כדי שימצא אותו. אם כן, הרחקה שלו, אינו הסתרה, והיא גופא התקרבות. אך אם הוא ירא מאדם אחר, שְׁלוּ יגיד לבנו, אזי הוא מסתיר את עצמו גם מהאחר. ונגד האדם האחר, הוי הסתרה ממש.

ועיקר הנקודה והמקור, בישראל. והנה, אם מכוון אל הנקודה כנזכר לעיל, אם כן, מגיע אל הנקודה כנזכר לעיל. אם כן, היא היא עצמותו ממש, ואין בלבינו אלא אחד, { כמו } שבלבך ממש, שבאמת הם הוא עצמותו ממש. רק, כמו שנראה עתה, הוא הסתר. וכשמגיע אל הנקודה כנזכר לעיל, אם כן, הוא עצמותו ממש, ודי למבין. והוא כמו למשל, אדם שיש לו רצון. וכשישן, אין בו רצון. והיינו שצריך להעביר הרצון, דרך כלי המעשה. וכמו כן, כל העולמות עם ישראל. וכך רצון שבלב, צריך אל הכוונה כנזכר לעיל. וזהו כמשוש חתן על כלה. כלה נקראת מלכות שבאצילות, שורש כללות נשמות ישראל, ישיש עליך אלהיך, השמחה והתענוג והשעשועים עליונים, יאר ה' פניו אליך. וזהו שומר ה' את גרים, כמו גר, שְׁאֲנִי בפני עצמי זר, ואני שומר, כמו דבר

שלפי השכל. כך אהבה, אם מייגע את עצמו יותר, מבין ואוהב יותר. אך רצון שבלב, הוא עצמיות, כמו אכילה ושינה, שאין צריך שכל לזה, רק בלתי טעם ודעת כנזכר לעיל. אך, כל הנקודה צריך גם בדבור ומעשה, וזהו ציצית, פרשה שלישית, ועשו, ודי למבין.

אך מה שאמר הרב, שהתעוררות שעשועים עליונים, על ידי מארי דחושבנא, הוא שכוונה, הוא רק כפי המשכה שלו, כך הוא. כמו אברהם, שהוא מרכבה לחדס שבאצילות, וגם בגן עדן היה זה אברהם, וכך משה כו', אם היו עושים המצוה על פי כוונה, היה רק כפי המשכה. זה היה ממשיך יותר, וזה יותר. וזהו ששאל המלך הלך להרוג את עמלק, וידע ענינו, והמשיך בכוונה שלו, שהוא היה צדיק, אך הוא טעה כו'. שעל פי כוונה, ממשיך מאין שלו, ממקור שלו. וכפי ההמשכה, כך הוא אצלו. אך באמת, טוב לשמוע, מזבח טוב. ולהקשיב, מחלב אלים. זבחי רצון, בחינת הכנעה, שאינו מבין כלל. רק הכנעה, כך ציוה ה', זה גדול יותר.

ועם הארץ שרואה שאינו בן תורה ותפילה וצדקה, הכנעה שלו יותר. וזהו אין ערוך לך ואין זולתך, לחיי עולם הבא, בחינת בינה. שם הוא אין. פירוש, אין ממש. אך לימות המשיח, אפס בלתיך, התגלות אלקות, רצון הלב ממש, כמו שתיית קאָנוע ואכילה, שאין צריך שְׁכָל לזה, שבודאי טוב כנזכר לעיל. וכמו למשל, תלמיד שמקבל מרב. מה שמבין יותר, משפיע לו יותר. אך כשמגיע לכך שמבלבל אותו, ואינו מבין, אזי הוא משפיע לו דבר שאינו בהשפעה כלל כו'. פירוש, שעל ידי הכוונה, על ידי ידיעת האין, אם כן, הוא בריאה, עדיין כלי, שיודע שהכל והשגתו פְּלֵא הוא. אך, ידיעה הוא. ונשפע לו גם כן העצמיות, על זה האופן, שיודע יותר, ורוצה יותר, לאין ממש כנזכר לעיל. אבל כששובר הכלי שלו לגמרי, שאינו יודע כלל, נשפע לו מהותו ועצמותו ממש, שאינו בידיעה. כמו לתלמיד, שמשפיע לו סתם, באמת, אני אוהב שלך, שלא יהיה מבולבל. אך אינו דומה למשל, כי ביטול של תלמיד לרב, גם כן בבחינת גבול, ודי למבין. וזהו ביום השלישי יקימינו ונחיה לפניו, ביטול ממש, קרוב ה' כו' לכל כו', באמת דייקא, ודי למבין.

סליק.